

Tilsyn med radon i skoler

Vinteren 2016/17 gjennomførte over 100 kommuner tilsyn med radon i til sammen 470 skoler. En undersøkelse som Statens strålevern har gjort blant disse kommunene, viser at selv om mange har målt, kan én av fem kontrollerte skoler ikke dokumentere at radonnivået er tilfredsstillende.

Illustrasjonsfoto Monkey Business Images/Shutterstock.

Strålevernforskriften har siden 2014 gitt grenser for radon i skoler, i tillegg til barnehager og utleieboliger. Kommunene har gjennom folkehelseregelverket et ansvar for å følge opp grensene for radon gjennom tilsyn [1].

Om tilsynskampanjen

Nettverk for miljørettet folkehelsearbeid (NEMFO) arrangerte vinteren 2016/17 en tilsynskampanje for barns skolemiljø. Radon var ett av temaene som kommunene skulle føre tilsyn med. I etterkant gjennomførte Strålevernet en spørreundersøkelse blant de kommunene som deltok i kampanjen.

Hensikten var å få en oversikt over radonsituasjonen i skolene. I tillegg var det nyttig å få informasjon om kommunene hadde tatt i bruk «Veileder i tilsyn med radon i skoler, barnehager og utleieboliger», som ble utgitt i 2016 i samarbeid mellom Strålevernet og Helsedirektoratet [2].

Rundt 160 kommuner hadde meldt interesse for å delta i tilsynskampanjen. Kontaktpersoner for disse kommuner ble innhentet fra NEMFO og invitert til å besvare den web-baserte spørreundersøkelsen.

Mange kommuner organiserer arbeidet med miljørettet helsevern i interkommunale enheter. Derfor kunne en kontaktperson representere flere kommuner. Av 61 inviterte kontakter, fullførte 48. Dette gir en svarprosent på nær 80 %.

De avgitte besvarelsene representerer til sammen 103 kommuner. Av disse var det 73 som organiserte miljørettet helsevern-arbeidet interkommunalt, mens 30 arbeidet selvstendig. Blant kontaktene som ikke besvarte undersøkelsen, oppga noen at de ikke hadde fått gjennomført tilsynene i vinter, tross intensjoner om dette. Én kommune hadde nylig ført tilsyn med radon i skoler, og inkluderte derfor ikke dette i denne tilsynskampanjen.

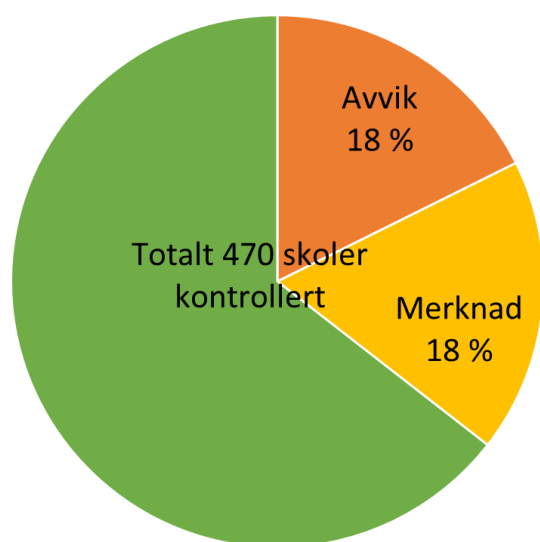
Resultater fra tilsynene

Totalt i de 103 kommunene som besvarte undersøkelsen, ble det gjennomført tilsyn med radon i over en tredel av alle skolene. Dette utgjorde til sammen 470 skoler, flest barneskoler.

Tabell 1: Oversikt over totalt antall skoler og hvor mange som ble kontrollert gjennom tilsyn.

	Totalt antall i kommunene	Antall hvor det er gjort radontilsyn
Barneskoler	738	250
Ungdomsskoler	234	74
Kombinerte barne- og ungdomsskoler	226	107
Videregående skoler	205	39
Totalt	1403	470

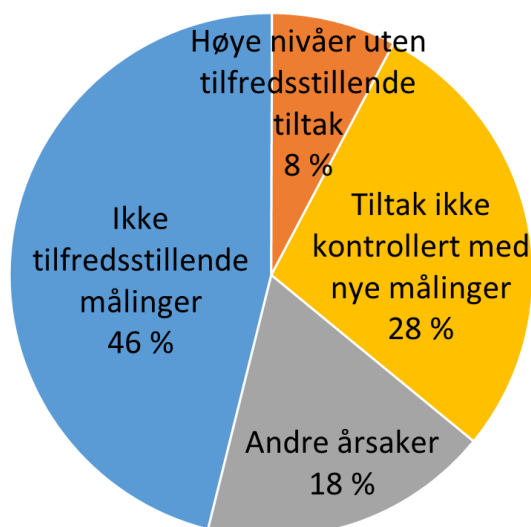
I 18 % av tilsynene, altså i tilnærmet én av fem skoler, ble det gitt avvik. Avvik gis i tilfeller der manglende etterlevelse av lov- eller forskriftskrav oppdages. Rundt 18 % fikk merknad. Dette er en mildere reaksjon for å påpeke forhold som bør bedres, uten at det er regelverksbrudd. Tallene er imidlertid ikke nødvendigvis representative for alle landets skoler, da det oftere gjennomføres tilsyn der det er mistanke om at ikke alt er i orden.

Figur 1: Andel skoler med avvik og merknader.

Det er flere årsaker til avvikene. Den klart hyppigste er at skolene ikke er målt eller ikke er målt godt nok. Flere oppgir at det er gjort færre målinger enn måleprosedyren [3] krever. Nest hyppigste årsak til avvikene er at skolene som har utført radonreducerende tiltak, ikke har gjort nye og gode nok målinger for å kontrollere nivået. Derimot er

det bare i få tilfeller skolene ikke kan dokumentere å ha fulgt opp høye radonmålinger med tiltak.

Figur 2: Årsaker til at det ble gitt avvik ved skolene.

Undersøkelsen viser videre at mange skoler ikke har oversikt over utførte radonmålinger, da det gjerne er eiendomsavdelingen eller tilsvarende som har utført målingene og som sitter med informasjonen. Det er også mange som ikke har et system for jevnlig målinger. Forhold som dette er gjerne påpekt som merknad i tilsynene. I tillegg viser noen til manglende målekompetanse, særlig om oppfølgende målinger av hvordan ventilasjonsanlegget påvirker radonnivået.

Besvarelsene tyder videre på at hvorvidt et forhold medfører avvik eller bare anmerkning, kan variere mellom kommunene. Dette kan blant annet skyldes ulik oppfattelse av hva som er et regelverksbrudd når det gjelder radon.

Tilsynsveilederen

Samtlige kontaktpersoner i undersøkelsen kjente til tilsynsveilederen for radon i skoler, barnehager og utleieboliger [2]. Rett under halvparten hadde også brukt denne i eller i forberedelsen av tilsynene. Mange viste til at tilsynsveilederen ga nyttig fagveiledning, og noen hadde også brukt den aktivt under tilsynene. Flere oppga også å ha brukt måleprosedyren [3], og noen savnet mer utdyping av denne i tilsynsveilederen.

Referanser:

- [1] Om tilsyn med helsemessige forhold ved utleie av boliger og om tiltaks- og grenseverdier for radon i utleieboliger, barnehager og skoler. Rundskriv IS-8/2013. Helsedirektoratet. 2013.
- [2] Veileder i tilsyn med radon i skoler, barnehager og utleieboliger. Helsedirektoratet og Statens strålevern. 2015.
- [3] Måleprosedyre for radon i skoler og barnehager. Statens strålevern. 2016.